

uitwerking risicomanagement

Datum	25 april 2013
Behandelaar	Inge Derks-Groenendijk afdeling Directie (0593)539342
Portefeuillehouder	Dhr. E. Dolfing
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad
Overleg gepleegd met	☒ financieel adviseur AZ ☐ personeelsconsulent AZ ☐ medewerker bestuur en juridische zaken AZ ☐ afdeling ☐ naam medewerker ☐ inspraak/adviesorgaan

Onderwerp:

Reactie op de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek naar risicomanagement binnen de gemeente Midden-Drenthe.

Aanleiding

De uitkomsten van het rekenkameronderzoek naar risicomanagement in de gemeente Midden Drenthe zijn in januari aan de raad aangeboden. In deze rapportage worden een aantal aanbevelingen gedaan betreffende het risicomanagement. In deze uitwerking wordt een reactie gegeven op deze aanbevelingen. Uw raad wordt gevraagd in te stemmen met de aanpak en uitwerking hiervan.

Voorgeschiedenis

In het voorjaar van 2012 is de rekenkamercommissie op verzoek van de gemeenteraad een onderzoek gestart naar het risicobeleid van de gemeente Midden-Drenthe.

De rekenkamercommissie wil met het onderzoek nagaan of de raad voldoende in staat wordt gesteld om zijn sturende en controlerende rol te vervullen ten aanzien van risicobeheersing en weerstandsvermogen. Vanuit het budgetrecht heeft de gemeenteraad immers de verantwoordelijkheid om het begrotingsevenwicht en de gezonde financiële positie van de gemeente te bewaken. Inzicht in de mogelijke bedreigingen voor dit evenwicht en de financiële situatie zijn voor een raad dus essentieel om, ook richting de toekomst, deze verantwoordelijkheid te kunnen dragen.

Het college heeft als voorbereider en uitvoerder van de besluitvorming van de gemeenteraad de verantwoordelijkheid dat de inventarisatie van deze bedreigingen op een adequate wijze plaatsvindt en dat de raad op een transparante en tijdige wijze wordt geïnformeerd.

Op basis van deze overwegingen formuleerde de onderzoekscommissie de volgende onderzoeksvraag voor het onderzoek:

‘ Zijn het beleid, de uitvoering en informatievoorziening ten aanzien van risico’s (met name van de grondexploitatie) en weerstandsvermogen adequaat, gezien vanuit de sturende en controlerende rol van de gemeenteraad?’.

Het onderzoek heeft zich gericht op de huidige beleidskaders en wijze van uitvoering. Voor de casuïstiek is teruggegrepen op cases uit de periode 2010-2012 en eventuele besluiten die in het voortraject zijn genomen.

De resultaten zijn in januari in de gemeenteraad besproken, waarna de toezegging is gedaan dat het college een voorstel voorbereidt met betrekking tot de gedane aanbevelingen.

Voorstel

- De uitwerking vast te stellen en het college de opdracht te geven verder te implementeren.

Aanbevelingen rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie geeft aan dat zij inschat dat zij met een aantal aanscherpingen de informatiewaarde van de raadsvoorstellen zou kunnen worden vergroot en dat tevens de kunnen worden geborgd. De onderstaande aanbevelingen geven hieraan concreet richting.

Ten aanzien van de Raad:

Leg de wijze van inventarisatie van risico’s en de systematiek voor het inventariseren en kwantificeren van risico’s die in de praktijk wordt gehanteerd ook formeel vast. Op dit moment hanteert de gemeente de werkwijze uit de risicoscan van AKSOS. Deze is echter nooit als zodanig door de Raad als kader vastgesteld. Daarmee is ook nooit een discussie in de raad gevoerd over de gebruikte aannames. Dat geldt bijvoorbeeld voor vragen als welke methode kiezen we (bijvoorbeeld ‘kans maal impact’), van welk effect van risico’s gaan we uit (minimaal of maximaal effect) en hoe bepalen we een eventuele correctiefactor voor het gelijktijdig optreden van risico’s? Door als raad zelf hierin bewust de kaders vast te leggen kunt u later de uitkomsten met betrekking tot het weerstandsvermogen eenduidig toetsen. Leg daarbij ook uw informatiebehoefte bij de besluitvorming over risico’s vast. Het is van belang dat de beleidskaders ook bepalingen bevatten over de momenten en de wijze waarop de raad wordt geïnformeerd over risico’s buiten de reguliere P&C-cyclus. Voorbeelden zijn risico’s in de besluitvorming over grote projecten en grondexploitaties

Ten aanzien van het College:

1. Vergroot de informatiewaarde van raadsvoorstellen door informatievoorziening over de onderstaande zaken te verbeteren:

a. Benoem risico’s die een substantieel effect kunnen hebben op de gemeentelijke begroting consequent en zoveel mogelijk kwantitatief. De raad en organisatie van Midden-Drenthe hebben weliswaar een ontwikkeld risicobewustzijn, maar krijgen in raadsvoorstellen niet structureel de ‘taal’ aangereikt om over de omvang van deze risico’s te discussiëren. Het kwantificeren van risico’s is geen exacte wetenschap, maar een instrument om de relatieve ernst van risico’s tot uitdrukking te brengen, hierover met elkaar te kunnen discussiëren en een afweging te maken. Op die manier kan de raad, ook naar mogelijke tegenvallers in de toekomst toe, beter zijn verantwoordelijkheid nemen voor het begrotingsevenwicht en de financiële positie van de gemeente.

b. Vergroot de transparantie van de begrotingsparagraaf weerstandsvermogen. Biedt de raad inzicht in de totstandkoming van risicobedragen in de programmabegroting, de volledigheid van de risico-inventarisatie en de precieze opbouw van de structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

2. Leg de gebruikte procedures voor de inventarisatie- en beheersing van risico’s in de ambtelijke organisatie formeel vast. Een vastgestelde methodiek met helder belegde

verantwoordelijkheden maakt dat het college erop kan vertrouwen dat binnen de vakafdelingen op eenzelfde wijze over de onzekerheden in de begroting is gediscussieerd, niet alleen nu, maar ook in de toekomst. Besteed daarbij goede aandacht aan de verantwoordelijkheden met betrekking tot de inventarisatie en beheersing van risico's. Ligt deze met name bij de vakafdelingen en afdelingsmanagers of juist bij stafafdelingen en het centrale management? Hierover bestonden ten tijde van de uitvoering van het onderzoek verschillende beelden.

3. Vergroot inzicht voor de raad in onzekerheden en verwacht financieel eindresultaat van grondexploitaties. De risico's binnen grondexploitaties worden op dit moment niet gekwantificeerd. Hoewel de raad zich bewust is dat de gemeente risico's loopt op de grondexploitaties, biedt de informatievoorziening niet altijd voldoende handvatten om een afweging te maken over de relatieve ernst ervan of de risico's te relateren aan het beschikbare weerstandsvermogen binnen bijvoorbeeld de 'Reserve weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie' (zie ook aanbeveling 2). In dit licht vindt de rekenkamercommissie het een welkome en noodzakelijke ontwikkeling dat het college gestart is met het verbeteren van inzicht in eindresultaten en risico's van grondexploitaties. Dit zal eraan bijdragen dat de raad beter in staat is afgewogen keuzes te maken over raadsvoorstellen met betrekking tot bouwgrondexploitaties.

Uitwerking

Zoals door het college ook al in de bestuurlijke reactie op de uitkomsten van onderzoek is aangegeven, zijn wij het eens met uw opmerking dat risicomanagement prominenter op de agenda van raad en college moet staan.

Inmiddels is de organisatie gestart met een geactualiseerde opzet van risicomanagement. Daarin zullen ook de gehanteerde methodes, effecten en maatregelen opnieuw onder de loep worden genomen. Binnenkort zullen wij een eerste opzet hiervan bespreken in de werkgroep financieel overleg.

Naast een nieuwe opzet van risicomanagement staan wij voor om in raads- en collegevoorstellen een aparte alinea op te nemen betreffende mogelijke risico's en nadrukkelijker passages op te nemen in de programmabegroting onder andere in de paragraaf weerstandsvermogen. Bij de verschillende verantwoordingsmomenten zal daarnaast aandacht worden besteed aan het risicomanagement. Tenslotte is de gedachte om jaarlijks een presentatie te houden over het risicobeleid.

Rondom grondexploitaties is de regelgeving de afgelopen periode aangescherpt. Met de accountant zijn daarom al in een vroeg stadium gesprekken gevoerd over de wijzigingen ten aanzien van regelgeving en de consequenties hiervan. Dit heeft erin geresulteerd dat de exploitaties via een dynamische berekening zijn doorgerekend wat een realistischer beeld geeft van de huidige situatie. Deze doorrekening gaf voor een aantal complexen aan dat een afboeking noodzakelijk was. Een en ander is in de raad van maart aan u voorgelegd. Jaarlijks zal deze doorrekening plaatsvinden en zullen wij u als raad hier tijdig over informeren zodat u in staat bent een afgewogen keuze te maken ten aanzien van de bouwgrondexploitaties.

Vervolg

Na vaststelling zal de organisatie de gemaakte afspraken implementeren. Tijdens de reguliere verantwoordingsmomenten zoals bij een voor- en najaarsnota zullen wij u op de hoogte houden van de voortgang.